

L'escut dels Mediona i el nou escut concedit a dit Onofre de Mediona

Carme i Duran, en l'Adarga catalana, diu que la família dels Varvessors de Mediona tenien per escut tres faxes ondeades blaves sobre un camp de plata.

En el sobredit privilegi militar del cavaller Onofre de Mediona l'Emperador li confirmà les armes que acostumava portar, les quals consistien en un escut dividit en dues parts amb les ones blaves sobre camp de plata en la una banda, i amb un castell blau sobre una roca del mateix color en l'altra: «*Armorum insignia quae ut assertis actenus utare consuevit non solum confirmate novo concedimus videlicet in inferiori dicti scuti parte cujus area sit argentea in duas partes ab infimo usque ad sursum divissa, quarum exera undinas maris celestis coloris comprehendit in sinistra vero castellum quoddam celestinum supra scopum ejusdem coloris collocetur...*»

Demés l'emperador li concedí que reduïdes les armes de família en la banda inferior d'un nou escut dividit horitzontalment, pogués posar en la part superior sobre camp d'or una àguila negra, d'una testa, mirant a la dreta, la boca oberta i les ales esteses, amb el bec i les ungles colorades: «*Vestrum scutum videlicet in duas partes divissum cujus superior pars, tertiam ejusdem scuti partem continens, sit aurei sive crocei coloris in medio ejus aquila nigra, unius capitis, rostro versus dexteram, ore aperto et aleis sparcis, ac unguibus ac bucis coloretur.*»

Els habitants del carrer de Mediona a la primera meitat del segle XVIII

Els Mediones de l'esmentada família sembla que varen desaparèixer de Tarragona a la meitat del s. XVII. L'any 1640, encara, moria aci la senyora Maria Mediona, després amb la guerra dels segadors devia deshabitar-se aquell casal.

Segons el catastre de l'any 1736 en el carrer de Mediona hi havia 26 edificis habi-

tats: 1. Mn. Josep Alias. 2. Francisco Sostas. 3. Francisco Sarroca, fiscal de l'Audiència. 4. Francisco Portella, fuster. 5. El mateix. 6. Domènec Gil. 7. Josep Babot. 8. Domènec Totosaús. 9. Isidre Poçurull. 10. Gabriel Vidal. 11. Geroni Gil. 12. Miquel Gil. 13. Magdalena Moratsi. 14. Francisco Dalmau. 15. El mateix. 16. Francisco Serrà. 17. Un notari. 18. Ramon Cosidó. 19. Francesc Pallàs. 20. Lluç Llima, fuster. 21. Pau Pamies. 22. Maria Bosch. 23. Tecla Oliver. 24. Francisco Mallafré. 25. Joan Gasull, llogada a un Agutzil. 26. Botiga de dit Gasull.

A últim terç del segle XVIII el carrer de Mediona debia sofrir grosses modificacions car en el catastre de l'any 1806 apareixen canviats gairebé tots els propietaris anteriorment anomenats, tota vegada que hi figuren: 1. Andreu Amat. 2. Rafel Gonzàles. 3. Pau Oliver. 4. Pere Pau Pinyol. 5. Agustí Gonzàles. 6. Jaume Morató. 7. Francisco Dalmau. 8. Hipòlit Cabesa. 9. Francisco Roca. 10. Josep Baró. 11. Baptista Monrabá. 12. Isidre Roca. 13. Salvador Magarolas. 14. Miquel Elias i Veciana. 15. Joan Gassull. 16. Ignasi Badull. 17. Domènec Soler. 18. Francisco Ordines, daguer. 19. Francisco Portella. 20. Salvador Font. 21. Germà de Francisco Portella. 22. Marian Gil. 23. Germans de Llorens Rambau.

SIMO SALVADOR, BISBE DE BARCELONA

Fill de la Selva del Camp

PÀTRIA I GENEALOGIA.— Un dels més prestigiosos homes de la Catalunya de primeries del segle XV, fou Simó Salvador, Bisbe de Barcelona, que intervingué eficaçment i d'una manera ben intensiva en els més alts afers polítics del seu temps, com, aiximateix, actuà, amb màxim profit i d'una faisó importantíssima, en els grans esdeveniments religiosos d'aquella centúria.

El Bisbe Simó Salvador, era fill de la Selva del Camp de Tarragona. I això, que

no consta en els episcopologis barcelonins, resta palès en l'abundosa documentació selvatana que deu obrar a l'Arxiu Històric Arquebisbal de Tarragona.

Taraffa, — *De Vitis Pontificum Bar-chins.*, — únicament diu que és del Camp de Tarragona: *Simon ex agro Tarrachons*. Els demés episcopologis de Barcelona, en aquest punt, no són més explícits, limitant-se a repetir els mots de Taraffa, sense prendre's la pena d'esbrinar el lloc del seu naixement. Altrament, als Arxius de Barcelona, tampoc consta, en concret, el lloc del seu origen. La primera afirmació de la filiació selvatana de Simó Salvador, és de Mossèn Joan Plé, l'erudit recercador de notícies històriques de la Selva.

Que'l Bisbe Simó Salvador era selvatà, ultra indubitable, resulta gairebé incontrovertible.

Els seus pares eren Berenguer Salvador i Geraldona. El primer era Notari públic de la vila de la Selva del Camp, com consta en manta documentació de les darreries del segle XIV; en l'any 1381 ja hi exercia aquest càrreg, i en un document del 13 de setembre de 1391, es llegeix: *XIII Septembris die mercurii hora post missam majorem eiusdem diei in presencia mihi Berengarii Salvatoris notarii publici auctoritate Regia per totam terram et dominationem Ilmi. Dni. Regis Aragonum regentis notariam loci de Silva pro venerabili Guillermo Carbonell in decretis licenciato Rectore ecclesie eiusdem* etc. Es troba a l'Arxiu vell parroquial de la Selva, avui a Tarragona.

Del matrimoni llur n'hagueren, almenys, dos fills: Bernat i Simó. Així es desprèn de l'inventari dels béns dels primers, on consten conjuntament hereus universals els germans Bernat i Simó Salvador. L'inventari referit, prè pel propi Bernat, éssent Notari de la Selva en Pere Maçó per l'honorable Amfós de Thous, Rector, diu: *In christi nomine amen. Ego Bernardus Salvador ville de Silva pro servacione Jurium meorum tamquam heres universalis una cum venerabili*

Simone Salvatoris quondam de omnibus bonis dicte defuncte presentibus venerabilibus Jacobo Ferrarii cive Tarrachone fratre nostro et bertrando Romei cognato nostro in absentia dicti venerabilis Simonis Salvatoris cum venerabili signa Sanete trinitatis posito presentem inventarium facere procuravi prout sequitur presentibus testibus discreto Johanne ferrarii presbitero Johanne vilaredona die mercurii XX mensis octobris anno a nat. Dni. 1406. Quod inventarium sequitur per ordinem, etc. La recensió de béns d'aquest inventari comprèn: una casa al carrer *de'n Sanç* (avui de Castellà); un hort clos, amb sis ferrades d'aigua, a la quadra del dissabte, confrontant amb el torrent de *Cassans* i el camí de Tarragona; un retaule de tres peces de pinzell; un hort a la quadra del dijous; altre hort al camí del dilluns; cinc peces de terra en diverses partides, i alguns censals. Es troba a l'Arxiu antic de l'Escribania de la Selva.

Amb les proves adduïdes, — encara en mentarem d'altres, — resta evidenciat que Simó Salvador era natural de la Selva del Camp. El que no hem pogut trobar és la data certa del seu naixement. I de totes les notícies que d'ell hem anat aplegant, — que no són escaduceres, — deduïm que hi deuria veure llum abans del darrer quart de la centúria catorzena. Si més no, en el document-inventari suara memorat se l'anomena *venerable*. I si això era en 1406, morts els seus pares, ¿és arriscat assenyalar més de 25 anys a Simó Salvador?

De totes maneres, és fora de dubte, — i això és una glòria legítima que la Selva del Camp deu apuntar-se a la seva secular història, — que a la vila camparragonina hi vegé primera llum, al darrer terç del segle XIVe, el preclaríssim Simó Salvador, glòria de Catalunya i de l'Església Catòlica.

BENEFICIAT DE LA SELVA. — En 1370, Jaume de Puig, selvatà, va disposar en son testament que tots els seus béns es convertíssin en censals perpetus per a fundar una capella-

nia en la Parròquia de la Selva, sota l'invocació de Santa Maria; i amb l'obligació, per part del Capellà Beneficiat, de què havia d'assistir a les Hores Diurnes i Nocturnes i celebrar per l'ànima del fundador i sos pares. Deixà el dret de patronat al Rector de la Selva i a un o dos dels seus més pròxims parents.

Aquest Jaume de Puig era parent de Simó Salvador, potser avi, o bé oncle matern. I el benefici per ell fundat l'obtingué Simó Salvador. Tot això es desprèn d'una escriptura del vell Arxiu parroquial datada a la Selva als 8 de setembre de 1424, en la qual Simó Salvador, «atenent que havia sigut Beneficiat en l'Església de la Selva, del Benefici de Jaume de Puig, de prossàpia seva, assignà 80 lliures barceloneses per a la fundació d'un benefici, com a primera pedra, i després assignà tants censals que bastessin per a la vida d'un capellà, qui celebrés la missa cada dia en l'Església de la Selva.»

Simó Salvador, doncs, deuria regentar aquest Benifet després del 1406. Però, de totes maneres, ho deuria perllongar pocs anys.

RECTOR DE MONTBLANC.—Escaduceres, i molt escaduceres són les memòries perdudes del regisme parroquial de Montblanc, pel selvatà Simó Salvador. I tant escaduceres com inconcretes.

L'única dada positiva que hem trobat, és un document de l'any 1413, en què se l'anomena categòricament *Rector de la Parròquia de Montblanc de l'Arquebisbat de Tarragona*.

També sembla que regí la Parròquia ben pocs anys.

CANONGE DE LLEIDA.—Unicament Villanueva, — (*Viaje literario*, v. XVIII), — ens dona la notícia de què Simó Salvador hagués portanyut al Cabilde Catedral de Lleida. I diu l'erudit Acadèmic de la Història i memorable dominic: *A Lleida hi han memòries certes d'haver sigut Canonge i Preposit dels mesos d'octubre i novembre, i Ardiaca de Terrantona pels volts de 1418.*

ARDIACA DE VALENCIA.—En un quadern, descosit del corresponent protocol, que obra a l'antic Arxiu Parroquial de la Selva, consta que en 1423 Joan Roca, apotecari de Tarragona, com a Procurador de Guim Maçó, de la Selva, vengué a l'honorable i prudent baró senyor Simó Salvador, Doctor en Decrets *Archidiacono Valentini sanctissimeque domini nostri Pape Subdiacono capellano comensali ecclesie Tarrachone ordinis sancti Augustini ementi infrascripta non ut capellano sed tanquam layce et private persone et de pecuniis ex vestris bona industria et labore adquisitis et non de bonis ecclesie absenti tanquam presenti*, tot aquell ferreginal de cinc ferrades i mitja d'aigua al camí del dilluns, com a més oferent en l'encant públic.

L'anterior document és la primera notícia que trovem de l'Ardiaca de València. En un altre document del mateix any i arxiu, se l'anomena *Ardiaca Major de l'Església de València*, i diu que ell i son germà posseeixen una casa a la plaça del *Citjar*, — (era al carrer d'en Sanç), — i un hort clos en el mateix carrer, — avui de Castellà, — el qual confrontava amb el pati de les torres.

De Simó Salvador, Ardiaca de València, ne trovem notícia als arxius de Barcelona, i l'esmenten els episcopologis de Taraffa i Aymerich, i altres historiadors. Però és ben poc coneguda la seva llarga actuació en aquell Cabilde, que durà fins a l'any 1433 i que deuria ésser destacada i influent quant li valgué la promoció a una mitra tant important com l'Episcopal de Barcelona.

Segurament que si es practiqués un escorcoll ben fet als arxius de la ciutat llevantina, — com és ara l'Arxiu Capitular, — es trobaria rastre de la seva obra a València.

BISBE DE BARCELONA.—A l'Arxiu de Sant Pere de Roma, diu Aymerich, consten les escriptures de la promoció de Simó Salvador a la Seu Episcopal Barcelonina. També els arxius de Barcelona i Selva del Camp són abundosos en notícies del Bisbe. Els historiadors les han divulgades bastant.

Electe Bisbe per la Santetat del Pontifex Romà Eugeni IV als 31 d'agost de 1433. prengué possessió de la Seu Episcopal tres mesades més tard, el dia 28 de novembre del mateix any.

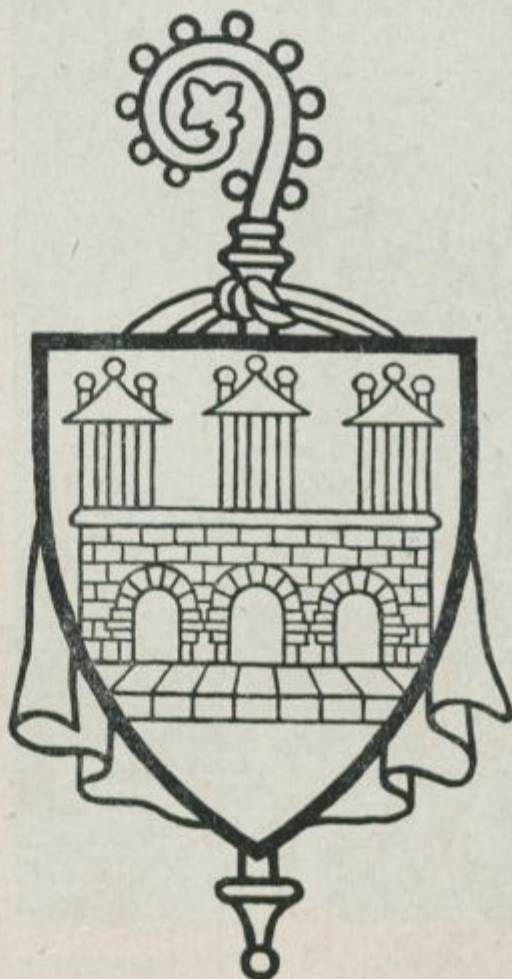
Pocs dies després feia la seva entrada solemne a la Capital de Catalunya. Pel què diuen els cronistes coetanis, fou una entrada triomfal, tal com corresponia a les altes qualitats de sapiència i virtut del nou Bisbe, fill il·lustre de la Selva del Camp de Tarragona.

Veus-ací com la refereix, concisament, el *Dietari de l'Antic Concell barceloní*, corresponent al divendres dia 11 de desembre de 1433: *Lo dit dia entra en Barchinona lo R^m mossen Simon Salvador, bisbe de Barchinona. Acompanyarenlo DC (600) frares menors, fins en la Seu los honorables Consellers los Reverents Archabisbe de Çaragoça, bisbe de Vich, abbats de Muntserrat de Sent Cugat de Sentas Creus e molta altra notabla gent clergues e lechs.*

Tot just cenyida la mitra i empunyada la crosca episcopals, desplegà una formidable tasca, ben profitosa a l'Església i Diòcesi de Barcelona. Entre les moltes coses que féu, — i això ho recompta Villanueva, — «renovà la constitució antiga de l'Església de Barcelona en la que era prohibida la celebració de misses privades durant el sermó o processó. També ordenà que, als qui en les processons portessin llibre de cant, se'ls donés un diner més de distribució.»

Féu construir, *suís sumptibus*, la Capella de la Transfiguració de la Catedral de Barcelona. En adornar-la manà que hi posessin les insígnies del seu segell episcopal, que encara avui són de veure-hi. En aquest altar i Capella instituí un Benifet, el que prova que la festa de la Transfiguració ja era introduïda a Barcelona ans de Calixte III, segurament degut a la diligència de Simó Salvador.

En el seu temps, — 15 de juny de 1440, — la Regina d'Aragó escrigué al Capítol, que, en virtut de l'inspecció competent als Reis en orde al bon estat de les Esglésies, i vista

Escut del Bisbe Simó Salvador

la pertinàcia del Cisma de Pontífexs i Concilis, manà que no s'obeís a ningú d'ells fins a nova orde.

Barcelona restà ben satisfeta de les altes dots de virtut, sapiència i govern del seu Prelat, i hi correspongué. Altrament el govern de Simó Salvador produí un gran bé a la Diòcesi, i marcà ferma sollada en els annals de la seva història.

Esperem que aviat serà escrita eixa història de la prelatura del Bisbe Salvador. De sa obra barcelonina sols detallarem aquí la part artística de sa magnífica Capella de la Transfiguració, que acabem de aludir.

Les noces de Canà

La multiplicació dels pans

RETAULE DE SAINT SALVADOR

EL RETAULE DE ST. SALVADOR.— Hem apuntat que Simó Salvador fou qui costejà i manà construir la Capella de la Transfiguració o St. Salvador, avui dita de St. Sever. Amb el seu gest, el Bisbe, dotà la Seu Barcelonina d'una de les més notables obres artístiques del segle VXe. a Catalunya. Ens referim al retaule admirable que subsistí a la mentada Capella,—que és la segona entrant a mà esquerra per la porta principal de la Catedral,—fins a les darreries de la centúria dissetana, època a la qual devem afiliar l'actual retaule barroc.

Aquell retaule de St. Salvador, sortosa-

ment, avui encara pot admirar-se gairebé íntegre. Les taules que'l componen són servades a l'Aula Capítular de la Seu i a l'adjunta, dita de la Capbreuació.

L'autor del retaule ens és ben bé desconegut. I és de doldre, car és una obra model en el seu gènere, capaç ella sola de donar la màxima celebritat al seu autor. La revelació de l'autor del retaule degut a la munificència de Simó Salvador seria una notable troballa que aclariria el nom d'un artista que, amb aquella obra, donà un avenç considerable a l'art pictòric de Catalunya.

Evidentment, la traça de les taules, està

RETAULE DE SANT SALVADOR

El devallament de la Creu

intimament emparentada amb algunes altres obres notables d'autor fins ara inconnegut. Hom diu que si el retaule de St. Salvador és de la mateixa mà que pintà el de St. Jordi del Monestir de Pedralbes, del qual dona notícies en les seves *Fulles històriques del Monestir de Pedralbes*, Sor Eulàlia Anzizu.

Tothom és del criteri que'l retaule de Sant Salvador marca època en l'història de l'art català. Sanpere i Miquel, que'n parla en la seva obra sobre'ls pintors quatrecentistes, s'esforça en voler afiliar-lo a mestre Benet Martorell; però no addueix ni documentació que ho provi, ni argument que deixi plenament convençut.

Les taules, força ben conservades, totes representen passatges de la vida de Jesucrist, això és: totes referent a St. Salvador. La llur disposició, en els seus millors dies, era aquesta: en la part superior, *la Crucifixió*; en el compartiment central, *Jesús amb els Apòstols*; en els laterals, *les Bodes de Canà* i *la Multiplicació dels pans*, i, *l'elecció dels Apòstols* i *la Transfiguració*. En

el bancal s'hi representen les escenes de: *Jesús amb la samaritana*, *el Descens de la Creu* i *Jesús guarint una dona malalta*.

De la llur factura n'han fet els elogis més enlairats els crítics més eminents. Potser sobressurt, per la seva simplicitat i destacada majestat en les figures, *Jesús amb els Apòstols*. *Les Bodes de Canà* i *Baixada del Tabor*, d'accentuada composició gòtica, s'allunyen més de les demés taules a les quals algú potser voldria veure influències flamenquistes. Una taula, però, excel·leix d'entre totes les admirables: és *la Multiplicació dels pans*, d'una minúcia de detalls gairebé inassolible, a malgrat de la màxima claredat. *Jo no crec*, — diu Sanpere i Miquel, referint-s'hi — *que pugui citar-se del seu temps, com a mostra una obra més admirable*.

Ni la data coneixem d'aquesta obra. Sanpere sembla creure-la posterior a la mort del bisbe, però l'afirma anterior al 1450.

De totes les maneres, però, és cert, i ningú ho dubta, que'l retaule de la Transfiguració és una ingent valor artística, i que devem agrair a Simó Salvador.

A LES CORTS DE CATALUNYA. — Simó Salvador, ultra un excel·lent Prelat, fou una veritable autoritat en diplomàcia i en política. Hi actuà activament.

Gaudia d'un considerable prestigi, tant davant de les Reials Persones, com dels estaments populars. Però, on destacà ingentment la personalitat política i diplomàtica de Simó Salvador, fou a les Corts.

La Regina Na Maria, després d'aquell gran desastre en el qual els Reis d'Aragó i de Navarra quedaren presoners dels genovesos, com muller del Rei Amós V, *el Magnànim*, i vicegerent o lloctinent d'aquest, convocà unes Corts generals de tots els seus Estats a Montçó, on se reuniren, a mitjans de novembre de 1435. Aquestes Corts, a les quals assistí Simó Salvador, foren molt laborioses i duraren llargues mesades, tractant d'alliberar el Rei, que ho fou ben tost; i als 31 de març de 1436 es resolgué enviar sis naus i

300 homes a Amfòs V, car ho necessitava a Itàlia, la qual cosa, malgrat la protesta del Braç militar i no estar obligada a servir mars enllà, s'aprestà a efectuar Catalunya.

I, com diu Feliu de la Penya,—malgrat retrassí fins al 1453 les Corts de 1435, en la qual data Simó Salvador ja hauria estat mort des de vuit anys,—això es deu a Simó Salvador, el qual, segons Aymerich, ho exposà en nom del Principat que representava. *Totius principatus legatione fungens Simon, respondit reginae et Cathaloniae petitiones eidem exposuit nomine principatus.*

En les Corts celebrades en 1436 a Barcelona, que començaren el 21 de maig, i també convocades i presidides per la Regina Na Maria, únicament s'aplegà el Parlament català, i no hi mancà pas Simó Salvador, que hi representà i presidí tot el Braç Eclesiàstic. Les Corts transcorrien normalment, i més encara, amb una exemplaritat remarcable. Però en tractar-se de revocar la *Pau i Tregua* dictada en les Corts anteriors sorgiren múltiples inconvenients en els quals,—5 de juliol,—intervingué personalment la Regina, i sembla que'l Parlament català acceptava el parer reial. Però en haver-se d'estampar les firmes a la Constitució de *Pau i Tregua*, segons costum, es produïren majors dificultats, encara.

A la sessió del dimarts, 10 de juliol, Simó Salvador manifestà que la majoria del Braç Eclesiàstic era partidària de l'aprovació, però l'Estament Eclesiàstic era, aleshores, bipartit, en el parer, i els dissidents,—Joan de Vilaragut, Castellà d'Amposta; el Prior de Catalunya; el bisbe de Tortosa; els abats de Banyoles, St. Feliu de Guíxols i Arlès, i els procuradors dels Capítols de Vic i Sèn d'Urgell,—donaren greu quefer al Braç i a la Cambra, que devenia molt onerosa tasca pel bisbe Simó Salvador que presidia l'Estament.

En les reunions particulars, els elements del Braç, no podien arribar a concòrdia. La Regina es vegé precisada a punir els Castellà d'Amposta i Prior de Catalunya, privant-los la sortida dels domicilis on s'hostatjaven,

però aquests nomenaren procuradors que sostinguessin el dissentiment, la qual cosa ocasionà sèries incidències en el Braç; de manera que'l bisbe de Barcelona Simó Salvador, manifestà que en la sessió del Braç celebrada el 24 de juliol, els procuradors s'havien negat a retirar-se. La Regina expulsà dits procuradors de la Sala, els quals eren Jaume de la Guialtrú pel Castellà, i Fr. Roger de Sarriera pel Prior, després d'haver estat demanada l'expulsió en sessió plena de la Cambra, i possiblement pel bisbe de Barcelona.

Aquesta expulsió fou veritablement una arbitrarietat, una baixa maniobra política de la raó de la força contra la força de la raó, que evidentment assistia als de l'oposició per intervindre i mantindre el seu parer al Parlament. La qual cosa ferí fortament els afectats per l'expulsió, els quals ne protestaren enèrgicament. Fou una violació ostensible de les Constitucions i llibertats de Catalunya i son Parlament, que no atenua gaire la bona intenció de Simó Salvador per a viar, amb aquest procediment, la solució de l'afer.

El dia 4 d'agost, a proposició del Comte de Cardona, qui presidia el Braç militar, es votà el parer reial en l'afer de *Pau i Tregua* obtenint 33 vots a favor i 18 en contra. Després d'això Simó Salvador, en nom de totes les Corts, s'aixecà i digué que quedava aprovada i es firmaria aquella Constitució.

Encara seguien deliberant les Corts, que es prorrogaren llargament, però no hi trovem intervencions del bisbe de Barcelona que valguin la pena de recensionades.

L'any 1440 la mateixa Regina Na Maria convocà Corts a Lleida. També hi anà Simó Salvador. Precisament ell fou qui, en nom de l'Assemblea, als 7 de juny, demanà a la Regina que prestés el jurament de lloctinent del Rei i que manés l'inserció dels seus poders en el *Procès*. La Regina hi accedí, però es trobava tant malalta que les Corts s'hagueren de plegar sense enllestir gaires coses més.

En 1442 la Regina novament convocà Corts a Ulldecona, per a què s'hi trobessin

els Diputats el dia 7 de setembre. En virtut d'aquesta convocatòria, als 30 d'agost, el bisbe Salvador i Capítol de Barcelona, instituïren un procurador per a què hi anés en nom llur. Aymerich ho diu: *Anno 1442 die 30 augusti Simon cum cononicorum Collegio instituit procuratorem, qui nomine Ecclesiae Barcinonen interesset Comitibus, indictis a Regina, et celebrandis die 7 septembris ejusdem anni in oppido de Ulldecona.*

Instituïnt procurador és que no deuria poder anar-hi aquells dies, car és cert que prorogades les Corts, el dia 7 d'octubre es traslladaren a Tortosa, al Convent de Framenors, i Simó Salvador hi anà. El dia 19, després de la solemníssima Missa de l'Esperit Sant, es reuniren els Parlamentaris al Refetor del Convent, on la Regina els adreçà el discurs d'obertura, al qual contestà Simó Salvador, bisbe de Barcelona,—i ho diuen Coroleu i Pella,—*amb una alocució plena de belleses retòriques*. Les Corts estigueren reunides algunes mesades de l'any següent, 1443.

Les Corts Catalanes ja no les veiem reunides fins al cap de tres llargues anyades. I l'ilustre selvatà i Bisbe de Barcelona, Simó Salvador, ja no hi pogué assistir. Havia traspassat aquesta vida. I és indubtable que les Corts de Catalunya perderen, amb això, un dels més destacats elements d'aquell espill de democràcies, que era el regisme del *pau franch poble del mon*.

MORT DEL BISBE.—Villanueva diu que Simó Salvador segurament assistí al Concili Florentí. Però no addueix cap document testificatori, ni cap prova. Els historiadors que hem consultat, tampoc ho diuen, però trovem admissible la creència dessusdita.

El que sí que consta és, que, ben tost rellevat de les tasques parlamentàries de les Corts d'Ulldecona i Tortosa, estigué a terres llunyanes, i allí el sobtà la mort.

Als 5 de maig de 1444, Simó Salvador es trobava a Coplliure, vila de la diòcesi d'Elna, al Rosselló. Allí ordenà son testament

en poder del Notari Esteve Romaguera, com consta en un document de l'Arxiu de la Selva, de data 7 de maig de 1445 i on es diu que aquest fou el darrer testament del mentat bisbe de Barcelona.

A Roma morí, encara no passats nou mesos de palesar la seva darrera voluntat. Ignorem totes les incidències i procés del seu òbit. Aymerich ne dóna notícia d'aquesta fàiso lacònica: *E vivis excessit Simon Romæ, mense Februario, anno Domini 1445*. Ni tant solament menta el dia del seu traspàs. Villanueva i Taraffa no son més explícits; el primer diu que en un diari d'aquell temps consta que morí d'haver menjat anguiles.

Per l'epitafi sabem que la seva mort s'esdevingué als 4 de febrer de 1445, a Roma.

EL DOL A BARCELONA.—Ben tost coneguda la nova del traspàs del Bisbe Simó Salvador, causà una vivíssima impressió, com ho constaten nombroses anotacions en els documents i Cròniques de l'època.

El *Dietari de l'antic Concell barceloní*, diu, referintse a l'abril de 1445, i textualment: *Dimarts XIII. Aquest dia fou celebrat per los parents et amichs del Senyor Monsenyor Simon bisbe de Barchinona l'aniversari per anima del dit senyor bisbe en la Seu de Barchinona segons es largament continuat en lo llibre de les solemnitats en cartes CXLVII.*

I el *Llibre de les solemnitats de Barcelona*, diu: «els parents, domèstics i familiars del bisbe Simó, com no's fés per part de la ciutat cap aniversari a la seva mort que s'escaigué a Roma, car a cap prelat *que morís en parts remotes e fora son bisbat se faés solemnitat alguna*, dimarts a 13 d'abril de 1445 fou posat i bastit en el cor de la Seu un llit alt de posts i cobert amb draps de ras i de *branchals*... etc. Fou celebrant el Rdm. Bisbe de *Paçol*. Féu col·lació o sermó del dit aniversari mestre Blay, de l'Orde de Frares *Preycadors*.»

Encara, uns mots més de la *Rúbrica de*

Bruniquer, on diu que, «perquè morí fora en parts remotes, els Concellers no feren aniversari, però vestiren-se de llurs gramalles negres per alguns dies *fort poch*, i en dit aniversari els Concellers encara que hi fossin convidats, no anaren al Palau Bisbal, ans, dreta via, se n'anaren a la Seu.»

BERNAT SALVADOR, GERMÀ DEL BISBE.—Quan a Roma s'esdevingué la mort de l'ilustre selvatà i Bisbe de Barcelona, Simó Salvador, a la Selva hi hagué general commoció i dol. No podia ésser d'altra manera. La Selva del Camp perdí el seu fill més preclar, a l'ensems que Catalunya un dels seus mellors homes.

A la Selva, aleshores, encara hi vivia el germà del Bisbe, Bernat Salvador, però que ben prestament, també, finà.

Efectivament, assabentat del traspàs del seu germà il·lustre, i complerts els deures de bon cristià amb ell, disposà fer treure còpia autoritzada de les seves darreres voluntats, com ho prova el següent document de l'Arxiu Parroquial selvatà: *Bernardus Salvator ville de Silva et Bernardus Solzina ville de Reddis habitatores. Quia percepimus bone memorie dominus Simon Episcopus Barchin, frater germanus mei dicti bernardi Salvatoris in suo ultimo testamento quod ut asseritur fecit et ordinavit in posse Stephani Romaguera Notarii ville seu loci de copliure Elnensis diecesis suos fecit et ordinavit manumissores dicti sui testamenti exequutores nos dictos Bernardum Salvatore et Bernardum Solzina.* etc. Ordenaren que de Copliure es tragués una còpia del testament o codicil. I acaba: «*Actum est hoc Silva Campi Tarracon, die vicessima septima mensis Marci anno a Nativit. domini 1445.*»

Dit Bernat estava mullerat amb una tal Clara, com consta en la venda d'algunes propietats que tenien a la Selva, en aquell mateix any 1445. Però, només mig any després de mort el Bisbe, ja ho era son germà. Ho compta una escriptura datada en agost

del mateix any a la Selva, on es diu que «Joan Ferrer, de Barcelona, nebot del venerable Bernat Salvador, de la Selva, en nom seu propi i com a substitut assegurat dels béns i drets que foren del Reverendíssim senyor Simó Salvador, de bona memòria, oncle seu.. se prengué inventari dels béns del dit Bernat Salvador, difunt...»

El mentat Bernat, doncs, no deuria tenir fills. I el seu nebot, Joan Ferrer, era fora de la Selva, a Barcelona; a l'igual que altres dos nebots: Anton Ferrer, Batxiller en Decrets *Prepositum in Ecclesia Ilerdensis litterarumque Apostolicarum abbreviatorem*, i Jaume Ferrer, jurispèrit.

De manera que la parentela del Bisbe Simó Salvador, segurament no subsistí a la Selva.

TRESLLAT I SEPULCRE ACTUAL.—No sabem compendre com és que Villanueva digui que el cadàver de Simó Salvador, a 13 d'abril del mateix 1445, fou enterrat a la capella de St. Salvador, com s'anomenava a la de la Transfiguració de la Seu barcelonina, quan consta per molts i molt fidedignes conductes, que no fou aleshores. Aquell dia se li celebrà un aniversari, com hem dit. El mateix Villanueva, però, ja diu que Taraffa retrassa dos anys la vinguda del seu cadàver i que damunt del seu sepulcre s'hi posà una peça de bronzo.

Pel que resa l'epitafi, el tresllat s'efectuà, tal com diu Taraffa, als 31 d'agost de 1447. I fou colgat a la mentada capella, que ell havia fet construir i adornar, dedicant-la a la Transfiguració, i posant el seu escut a les parets de la mateixa.

En 1676 el Capítol Catedral cedí la Capella al Col·legi de St. Sever, i quan aquesta Corporació de Beneficiats féu obrar el retaule, en 1681, volgué que hi rebés culte una imatge de St. Salvador, — diu Mossèn Josep Mas, — per a què no's perdés la memòria del Bisbe Simó.

Aquesta cessió i construcció de retaule motivà que la peça de bronzo fos rellevada per una llosa de marbre, que diu:

SIMON SALVADOR BAR
CHINONEN. EPVS. ARA
GONIAE REGVM ORA
TOR PONTIFICI OBIIT
ROME DIE 4 FEBRVARI
1445 HVIC TRANSLA
TVS SEPVLCHRO 31 AV
GVSTI 1447. SPECTAS
DNVM SALVATOREM
SVVM.

Allí reposen. En una humil fossa, al sòl de la capella de St. Sever de la Seu Barceonina, les despulles del gran Prelat que, com diu l'epitafi, fou: *Simó Salvador, Bisbe de Barcelona, Predicador dels Reis d'Aragó i del Papa. Morí a Roma el dia 4 de febrer de 1445. Fou treslladat a aquest sepulcre el 31 d'agost de 1447. Expectant el Senyor, Salvador Seu.*

SEGELL I ESCUT.— Dos són els segells que's conserven del bisbe Simó Salvador: l'un servat a l'Arxiu Episcopal i l'altre a l'Arxiu del Casal de l'Ardiaca de Barcelona. D'un i altre ens en dona notícia Sagarra.

El primer, ogival, — (75 × 45 mm.) — és de cera vermella i està empremtat al dors d'un manament d'inspecció a la Casa Rectoral de la Garriga, que necessitava grans reparacions, datat a Barcelona el dia 10 de març de 1434. Representa un temple gòtic, i, al centre, l'imatge de la Verge amb Jesús-Infant al braç; a ambdós costats, imatges de sants o àngels, que no poden precisar-se per llur estat borrós. Al peu, l'escut també gairebé esborrat. La llegenda, il·legible.

L'altre segell, també es ogival — (68 × 44 mm.) — i de cera vermella, empremtat amb cera i paper. No se'n pot precisar la data, car està separat del document. És semblant a l'anterior, i representa un altar gòtic amb dues fornícules: a la dreta la Verge amb Jesús-Infant al braç i a l'esquerra Sta. Eulàlia, una i altra coronades; la Verge amb un

llir a la mà dreta, i la Santa amb la palma i la creu d'aspa. Sota l'altar s'hi veu l'escut timbrat d'un bàcul. La llegenda, gairebé desfida, tampoc pot llegir-se.

A més a més de figurar l'escut del bisbe Simó Salvador en els segells descrits, és de veure en el guardapols del vell retaule que féu pintar. D'allí hom n'ha tret la reproducció a la ploma que il·lustra aquestes senzilles notes sobre'l gran Prelat i Diplomàtic, que'ns han suggerides els nostres escorcolls i ens ha dictades la nostra fervor de fill de la mateixa pàtria de Simó Salvador: la vila de la Selva del Camp de Tarragona.

EUFEMIA FORT I COGUL.

BIBLIOGRAFIA

Hem tingut en compte les fonts bibliogràfiques que segueixen:

- Arxiu Arquebisbal de Tarragona. — Documents i Manuals procedents de l'Arxiu vell parroquial de la Selva del Camp. (Cal notar que no podem donar cotes d'aquets documents, car quan eren a la Selva no les tenien i estaven sense catalogació de cap mena; aiximateix ignorem la que tenen ara a Tarragona).
- Arxiu Episcopal de Barcelona. — Documentació varia.
- Arxiu de la Catedral de Barcelona. — Llibre 5 de la Sibella. — Taraffa: De Vitis Pontificum Barchin.
- Arxiu històric de la Ciutat de Barcelona. — Llibre de les solemnitats de Barcelona. — Dietari de l'antic Concell Barceloní. — Rúbrica de Bruniquer.
- Narcís Feliu de la Penya i Farell. — Anales de Catalunya. — Barcelona 1709.
- Mateu Aymerich, S. J. — Nomina et acta Episcoporum Barchinonensium... etc. — Barcelona 1760.
- Jaume Villanueva. — Viaje literario a las Iglesias de España. — Madrid 1806-1851.
- Josep Coroleu i Inglada, i Josep Pella i Forgas. — Las Cortes Catalanas. — Barcelona 1876.
- Joan Pié Fraidella, Prev. — Annals inèdits de la Vila de la Selva del Camp de Tarragona. — Revista de l'Associació Arqueològica Barcelonesa, anys 1896 i següents.
- Josep Mas, Prev. — Notes històriques del Bisbat de Barcelona. — El fossar de la Seu i ses inscripcions funeràries. — Barcelona 1911.